

Wanha Tuomas

13. vuosikerta 2005

Vanhan Rautalammin Korhosten sukuseura ry.

Sisällys

Suvun päämiehen tervehdys	3
Korhosia kerrakseen	4
Kunnallismies Eero Korhonen	10
Sukutiedot talteen	15
Muistojen kultainen ketju	16
Runopalkinto Aki Salmelalle	17
Veljekset Korhosista Korhosen linjat oy: ksi	18
Kalevi Korhonen in memoriam	20
Aili Korhonen kuollut	21
Sukuseuran tuotteita	22
Korhonen-nimen alkuperästä	23
Korhosten muistoja	23
Talosilla (kirjaesittely)	24
Jäsentietopalsta	26
Sihteeri esittäytyy	27

Sukuneuvosto

Ilkka Korhonen (puheenjohtaja)
Porintie 2 H 103, 00350 Helsinki
Puh. 09-5061275, 040-5815549
Sähköposti: ilkka.korhonen@sota-arkisto.fi

Minna Vanhamäki (varapj.)
Rantatalontie 45, 62800 Vimpeli
Puh. 040-5651620
Sähköp. Minna.Vanhamaki@pp.inet.fi

Petri Makkonen (sihteeri)
Viitaharjuntie 87, 40250 Jyväskylä
Puh. 050-5368395
Sähköp. petri.k.makkonen@kolumbus.fi

Hannu Korhonen
Kelotie 3, 16300 Orimattila
Puh. 03-7772777
Sähk. Hannu.Korhonen@edu.orimattila.fi

Jukka Korhonen
Pulkkaniementie 270, 72210 Tervo
Puh. 044-7499350
Sähköposti: jukka.korhonen@tervo.fi

Pirjo Korhonen
Jokelantie 52, 77700 Rautalampi
Puh. 040-5183635
Sähköposti pirjokorhonen@hotmail.com

Toivo Korhonen
Uusitalontie 59, 41520 Hankasalmi
Puh. 014-841215, 040-7338465

Sukuseuran kotisivu

<http://www.genealogia.fi/sukus/korhonen/>
Sivun ylläpitäjä Kimmo Korhonen
kimmo.korhonen@faf.mil.fi

Vanhan Rautalammin Korhosten sukuseura ry

Suvun esi-isän, Tuomas Korhosen, punnertä vuodelta 1776

Sukuseuran historia	Sukujuhlat ja sukukokoukset
Sukuneuvosto	Suvun myyjät tuotteet
Lähteminen sukuseuran jäseneksi	Suvun tiedotuslehti Wanha Tuomas
Sukututkimustieto	Sukuseuran silmät

Kansikuva: Tuomas Hannunpoika Korhonen Korhosten kivellä 12.6.2004, kuva Jukka Korhonen

Wanha Tuomas 2005

Julkaisija: Vanhan Rautalammin Korhosten sukuseura ry
Osoite: Rantatalontie 45, 62800 Vimpeli
Päätoimittaja: Minna Vanhamäki
Taitto: Hannu Korhonen
Painotyö: Domus-Offset Oy, Tampere

Suvun päämiehen tervehdys

Minulla oli ilo ja kunnia tulla viime kesän sukukokouksessa valituksi arvoisan Sukuseuramme puheenjohtajaksi eli suvun päämieheksi. Vaikka Seuramme on jo 50 vuotta täyttänyt, olen vasta neljäs toimiva henkilö tässä tehtävässä. Erityisesti minua lämmitää ajatus, että tällä lailla voin kunnioittaa isoisäni Kalle Korhosen muistoa, hänhän oli Sukuseuran alullepanija ja ensimmäinen puheenjohtaja.

Kiinan-Kallen kuoltua 1963 Seuran toiminta lamaantui vuosiksi, mutta onneksi Vesannolla oli sukutoiminnasta kiinnostunut henkilö, Hannes Korhonen, jonka toimenpitein päästiin uuteen alkuun. Hannesta seurannut Markus Korhonen jatkoi edeltäjänsä ansiokasta työtä, ja hänen nyt luovuttuaan puheenjohtajan tehtävästä itseni on helppo jatkaa hyvin hoidetun Seuran peräsimmässä.

Seuramme sukuneuvosto on edeltäjäni johdolla toiminut tarmokkaasti, mistä viimeisimpinä esimerkkeinä ovat Vihta-Paavon runokirjan julkaiseminen ja Korhosten kiven pystytys. Tähän ei tietenkään ole tarkoitus pysähtyä, vaan varsinaisen nuorennusleikkauksen viime kesänä saanut hallitus on kehitellyt jo innokkaasti uusia projekteja. Lähinnä ollaan Seuralle suunnittelemassa omaa adressia eri tarkoituksia varten. Kotisivuamme tullaan kehittämään paremmin jäseniä ja muita kiinnostuneita palvelevaksi. Sukututkimukseen on tarkoitus paneutua entistä tarmokkaammin. Tässä joitain lähiajan suuntaviivoja.

Vaikka olen toiminut sukuneuvoston jäsenenä jo neljännesvuosisadan ajan, on

tässä yhteydessä syytä kertoa jotain siitä, millaisen henkilön Seura on päämiehekseen saanut. Koko nimeni on Ilkka Tapio Korhonen (hauskaa kyllä, minulla on täyskaima Seuran jäsenistössä). Olen syntynyt Helsingissä 11. helmikuuta 1949. Olen siis aito Stadin ja tarkemmin Tölikän kundi, vaikkakin Töölössä asuin vain kolme ja puoli ensimmäistä elinvuottani. Viime

kesänä kuollut isäni Kalevi Korhonenkin syntyi jo Helsingissä, joten tätä kautta kaksi lapsenlastani ovat peräti neljännen polven paljasjalkaisia.

Äitini Aija Korhonen on puolestaan syntyperäinen viipurilainen, ja toimii aktiivisesti eri viipurilaisyhteisöissä. Koulutukseltaan hän on arkkitehti. Marketta os Ruishalmeen kanssa sain kaksi tytärtä, Sannan (nyk Pehkonen) ja Saran (Ruohotie). V. 1975 syntynyt Seuramme jäsen Sanna on teologian maisteri, mutta töissä atk-alalla. 24-vuotias Sara taas on opiskellut tanssiteatteria ja toimii sekä esiintyvänä taitelijana että tanssinopettajana. Sannalla on miehensä Juhan kanssa kaksi tytärtä, neljä ja puolivuotias Mona ja kaksi vuotta täyttänyt Joanna. Lähipiiriini kuuluu vielä kumppanini Pirkko Mela.

Parhaat poikavuoteni asuin Espoon Otaniemessä, mutta vuodesta 1959 alkaen olen ollut, lyhyttä poikkeamaa lukuunottamatta, munkkiniemeläinen. Ylioppilaaksi kirjoitin vuonna 1968 Helsingin Normaalilyseon klassilliselta linjal-

Wanha Tuomas

ta, isäni jälkiä seuraten ja isoisän v. 1905 painettua latinankirjaa lukien. Tähän aikaan aloin kiinnostua suvustani ja sukututkimuksesta yleensä. Valmistuin filosofian maisteriksi Helsingin yliopistosta vuonna 1979, pääaineena Suomen historia. Pitkä opiskeluaika selittyy sillä, että ensin vaihdoin kolmen vuoden juridiikan opiskelut historiaan, sitten menin naimisiin, sain lapsen ja lähdin vielä täyspäiväiseen ansiotyöhön. Työn ohessa sinnittelin sitten opiskeluni loppuun.

Työelämässä päädyin arkistoalalle. Ensimmäinen vakituinen työpaikkani oli Sota-arkisto, sieltä siirryin arkistotöihin ulkoasiainministeriöön, valtioneuvoston arkistoon ja sitten pitemmäksi ajaksi Helsingin kaupunginarkistoon. Sota-arkistoon tulin takaisin vuonna 1992 ja siellä edelleen olen, nimikkeenäni tällä hetkellä virka-arkistoyksikön johtaja. Samalla toimin arkiston "kakkos-

miehenä", siis tarpeen tullen johtajan sijaisena.

Järjestötoimintaakin olen harrastanut jonkin verran. Nuorena toimin partiolippukunta Velipojat ry:n lippukunnanjohtajana ja 1990-luvulla Helsingin reserviupseerien kenttätyökistökerhon puheenjohtajana. Parhaillaan olen sihteerinä Viipurin Suomalaisessa kirjallisuusseurassa sekä Suomen Sotahistorian Komissiossa. Näistä näkyikin pitkälle harrastukseni, joita ovat eräelämä ja Lapissa vaeltelu, vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta (sotilaana olen ylennyt majuriksi asti), viipurilaisuus ja sotahistoria. Ja tietenkin tämä sukuasia. Harrastuksiin voisi vielä lisätä lapsenlapset ja kesämökin, niin suurin piirtein kaikki oleellinen minusta lienee kerrottu.

Toivotan mukavaa ja lämmintä kesää kaikille Seuran jäsenille.

Iikka Korhonen

Korhosia kerrakseen

Kesäkuussa 2004 me Vanhan Rautalammin Korhoset kokoontuimme sukukokoukseen ja -juhlaan Rautalammin Törmälään. Kesän varsin vetisistäkin keleistä huolimatta saimme nauttia leppoisasta kesäsäästä.

Entiseen kappalaisen pappilaan Rautalammin reitin varrelle kertyi väkeä paikalle lähes parisataa henkeä.

Minna Vanhamäki

Aiemmistä kokoontumisista poiketen yhdessäolo aloitettiin ruokailun jälkeen sukukokouksella lauantaina kesäkuun 12. päivänä. Talous- ja toiminta-asiat käytiin läpi sopuisassa hengessä. Kokouksessa valittiin nyt ensimmäisen

kerran suvulle päämies, joka samalla toimii sukuneuvoston puheenjohtajana. Ensimmäiseksi Vanhan Rautalammin Korhosten päämieheksi kokous valitsi Iikka Kor-

Wanha Tuomas

hosen Helsingistä. Sukuneuvoston muiksi jäseniksi valittiin Petri Makkonen Jyväskylästä, Toivo Korhonen Hankasalmelta, Hannu Korhonen Orimattilasta, Jukka Korhonen Tervosta, Pirjo Korhonen Rautalammilta ja Minna Vanhamäki Vimpelistä.

Varajäseniksi seuraavalle kolmi-vuotiskaudelle kokous nimesi Eeva- Liisa Hassisen Lapinlahdelta, Pauliina Kainulaisen Kontiolahdelta, Pentti Korhosen Rautalammilta, Pertti Korhosen Ruokolahdelta, Seppo Korhosen Laukaasta ja Urho Korhosen Hankasalmelta.

Sukuneuvoston ehdotuksesta kokouksessa palkittiin neljä sukuselvityksen tekijää. Hannu Korhonen palkittiin

selvityksestään Mummo 100, jota esiteltiin edellisessä Wanhassa Tuomaassa. Esko Kalliokangas Toholammilta sai palkinnon selvityksestään, joka koskee Knuutilan sukuhaaraa Sievissä. Pirjo Korhonen Rautalammilta oli perehtynyt ruokoniemeläisten sukuhaaraan ja Eero Lindsberg Rautalammilta Vaajasalmen Korhosiin.

Kauan sukuneuvostossa toimineista henkilöistä neljä oli ilmoittanut poissaolustaan jo ennen kokousta. Lopuksi muistettiin pitkäaikaista puheenjohtajaa

Markus Korhosta ja sihteeriä Ritva Tikkasta Kaarina Laitisen tekemillä keraamisilla sukupuu-tauluilla sekä sukuneuvoston jäseniä Kaisa Siikkiä ja Armas Korhosta suvun viireillä. Kokous kiitti myös Kaarina Laitista hyvin tehdystä työstä tämänkertaisen sukukokouksen ja –juhlan järjestelyissä.

Illalla aikaa oli varattu sukulaisten vapaaseen yhdessäoloon. Kanttori Paavo Korhonen tarjosi halukkaille tilaisuuden Vihta-Paavon virsien harjoitteluun. Ja komeasti virret kajahtivatkin Korhoskuoron voimalla. Vähemmän hengellistä yhteislaulua säesti ja johti Törmälän tuvassa Aki Virta. Rantasauna lämpesi

ja Marttojen keittämä rantakala porisi illan viittäjien iloksi.

Sunnuntaina 13. kesäkuuta kokoonnuttiin Rautalammin Vesterilän kylälle Korhosten kiven paljastustilaisuuteen. Kivi on Veikko Korhosen työstämä muistomerkki, jonka sukuseura pystytti suvun kantaisän Tuomas Pekanpoika Korhosen ensimmäiselle asuinpaikalle.

Wanha Tuomas

Suvun päämies Ilkka Korhonen puhui paljastustilaisuudessa seuraavasti:

”Seisomme nyt paikalla, jonka merkitystä meille, Vanhan Rautalammin Korhosille, on vaikea sanoinkuvata. Olemmehan nyt niillä si-

joilla, jotka koko sukumme kantaisä Tuomas Korhonen valitsi asuinpaikakseen melko tarkalleen 450 vuotta sitten. Oli ko talon tarkka paikka juuri tässä vai tuossa vieressä sadan metrin päässä, sillä ei ole merkitystä. Tärkeämpää on ajatella, kuinka tuo meille lähes mystinen henkilö on tänne silloisen synkän korven keskelle rakentanut asuntonsa ja mitä hän on saanut täällä aikaan. Miettikääpä vaikka sitä, että tuolla siintävää samaa Niiniveden selkää hän on kesäisin katsellut aprikoiden, tulisikohan tänään hyvinkin haukea, vai olisiko sitenkin lähdeittä sopivaa uutta kaskea etsimään. Ja näin sunnuntaina kuului asiaan tietenkkin matka kirkkoon, jonne ei onneksi ollut kuin kaksikymmentä kilometriä ja rapiat. Mikäs matka se oli kesällä veneellä viiletää. Elämä vakiintui varsin pian tuttuihin, jo kaukana kotona, Etelä-Savossa opittuihin uomiinsa.

Tässä vaiheessa joku läsnäolijoista saattaa ihmetellä, miksi emme nyt ole tästä paikasta seitsemisen kilometriä tuonne pohjoiseen päin, Niiniveden toisella puolella sijaitsevan Pääntärintaipaleen alueella, Mattilan talon pihalla. Sinnehän Tuomas Korhosen sanotaan erinäisten kirjoitusten mukaan perustaneen talonsa. Tämä käsitys, joka on täysin selvästi osoitettu vääräksi mm

vuoden 1997 Vanha Tuomas -julkaisussa, näyttää vieläkin sitkeästi pulpahtavan esille silloin tällöin erilaisissa tutkimuksissa. Toivottavasti nyt tämä jyrävä kivi tällä paikalla antaa lopullisen kuoliniskun Pääntärintaipaleelle Korhosten alku-

kotina. Tämä nykyisen Vesterilän kylän alue on kaikkien mahdollisten lähteiden mukaan paikka, jonne Tuomas Korhonen asettui ja jossa Korhoset asuivat yhteiskokoisesti 1700-luvun alkuun saakka. Asia on aivan yksiselitteinen, siinä ei ole mitään tulkinnanvaraa.

Kuka Tuomas Pekanpoika Korhonen sitten oli ja mistä tuli, näihin kysymyksiin ei ole olemassa vastausta, vain arveluja. Sen tiedämme, että Tuomas ei ollut alueen ensimmäisiä uudisasukkaita. Keskiaikaisen laajan Hämeen erämaan eli myöhemmän Rautalammin suurpitäjän ensimmäinen asukas oli Pälkäneeltä kotitalonsa erämaahan muuttanut Pekka Kärkäs eli Kärkkäinen. Hän muutti alueelle jo 1530-luvun lopulla, mutta varsinaisesti erämaan asuttaminen alkoi kymmenen vuotta myöhemmin, tällöin pääasiassa savolaisvoimin. Tuomaan muuttaessa alueelle 1550-luvun puolivälissä Hämeen erämaan itäosassa eli myöhemmässä Rautalammin neljänneksessä oli jo 30 uudistaloa. Asutusvaiheen päättyessä 1560-luvun puolivälissä taloja oli kaikkiaan 45, eli asutettavaa riitti vielä Tuomaan tulon jälkeenkin.

Ennen varsinaista muuttoaan Tuomas oli käynyt katsastamassa erämaata ja todennut, että moni vanha hämäläissauna oli saanut vakinaisen savolaisasukkaan. Tämä lienee vaikuttanut hänen päätökseensä muuttaa tänne itsekin. Löydettyään asu-

Wanha Tuomas

mattoman rantasaunan ja siihen liittyvän maa-alueen hän palasi kotiin, pakkasi perheensä veneisiin ja niin lähdettiin kohti uusia kohtaloita. Matkaan lähdettiin isolla joukolla. Mukana olivat veljekset Tuomas ja Heikki Korhonen sekä näiden lanko Olli Vesterinen, joka 1560-luvun puolella rakensi oman talonsa kantatalon läheisyyteen, kaikki vaimoineen ja lapsineen. Ehkä veljesten vanhemmatkin olivat mukana.

Tuomas oli lähtöisin Etelä-Savosta, se on toki varma asia. Korhosia asui maakunnan eri kolkissa niin runsaasti, että tarkempi kotipaikka jää sen sijaan arvailujen varaan. Itse pitäisin hyvänä arvauksena Rantasalmen pitäjää. Kyseinen pitäjä näyttää nimittäin olevan ainoa, jossa 1500-luvun puolivälissä asui sekä Korhosia että Vesterisiä. Kuten edellä totesin, tämä Korhosen perhe sai vävykseen Vesterisen. Savon harvat pitäjät olivat tuolloin pinta-alaltaan varsin suuria, joten hyvin todennäköisesti puoliso löytyi oman pitäjän alueelta. Rantasalmelta Vesterilään oli myös varsin suora vesiyhteys, kaakosta luoteeseen. Matka 150 km ei veneellä ollut mi-

kään järin valtava ponnistus. No, tämä on siis vain arvailua, jota ei voi todeksi todistaa, mutta ehkä olisi hyvä tutkia vähän Rantasalmen Korhostenkin vaihteita, tiedä häntä.

Se sen sijaan on selvää, miksi Tuomas lähti kohtaan tänne kauas erämaata asuttamaan. Savosakin oli tapana, että vanhin poika peri kotitalon. Seuraavaksi vanhin saattoi rakentaa uudistalon kantatilan vero-

kuormaa jakamaan tai asua veljensä talossa yhtiömiehenä. Tuomas oli jäänyt kauas näistä mahdollisuuksista. Hän oli jonkun nuoremman veljeksien jälkeläinen, jolla ei ollut kotiseudullaan mahdollisuutta perustaa omaa taloa tai olla minkään talon osakkaana. Kun kohtalona näytti olevan rengin tai muun tilattoman osa, Tuomas tarttui rohkeasti ja ennakkoluulottomasti tilaisuuteen, jonka kautta hän pääsi hetkessä itsenäiseksi talonpojaksi, siis niin korkeaan asemaan, kuin maaseudun rahvaan edustajalle oli mahdollista. Tätä samaa rohkeutta ja ennakkoluulottomuutta osoittivat savolaiset myöhemminkin, muuttaessaan 1500-1600 -lukujen vaihteessa asuttamaan Ruotsin ja Norjan ja sitten vielä Amerikankin erämaita.

Tuomas kanto sisällään ilmeisesti varsin vahvoja geenejä. Asiakirjoista voidaan helposti todeta, kuinka Korhosten suku laajeni selvästi Rautalammin sukujen keskiarvoa nopeammin. Jotkut suvut suorastaan kuihtuivat pois. Vaikeina aikoina, kuten 1630- ja 1690-lu-

vuilla, tiloja autioitui runsaasti. Korhosille tämä oli, kaikes-ta huolimatta, myös hyvää aikaa, sillä he pysyivät pitämään tilansa viljelyksessä, mutta saivat myös autioituneita tiloja haltuunsa ja levisivät tätäkin kautta. Ja muistettakoon eräs Rautalammin kaikkien aikojen vanhimmaksi eläneistä henkilöistä, Sonkarinsaaren Lemetti Paavonpoika Korhonen, joka

Wanha Tuomas

eli kaikki pahimmat katovuodet ja kuoli vuonna 1709 noin 99-vuotiaana! Kaiken kaikkiaan Korhosista tuli eräs alueen suurimmista ja merkittävimmistä suvuista, mistä mekin olemme täällä hyvä esimerkki.

Henkilökohtaisesti koen tämän tilaisuuden erityisen merkittäväksi, sillä olen itse kantaisämme muistomerkin ottanut sydämenasiakseni jo erinäisiä vuosia sitten. Vihta-Paavon runokirja oli seuramme edellinen ponnistus, ja ilokseni sukuneuvosto sen valmistuttua ryhtyikin sitten toteuttamaan tavoitettani, tätä muistokiveä. Haluan esittää siis lämpimät kiitokseni sukuneuvostolle ja kiitän lisäksi omasta puolestani kaikkia muitakin muistokivihankkeen toteutumiseen vaikuttaneita henkilöitä, erityisesti Veikko Korhosta, joka löysi kiven ja saattoi sen lopulliseen kuntoonsa sekä Tapani Matilaista, jonka maalle kivemme olemme saaneet pystyttää.

Lopuksi esitän vielä mielipiteeni, että tämä kivi tässä ei ole ainoastaan erään Tuomas Korhosen muistomerkki, vaan se on samalla kunnianosoitus kaikille vanhan Suur-Rautalammin alueen uudisraivaajille, olivatpa he sitten Sa-

vosta tulleita tai ennakkoluulottomia hämäläisiäkin. Muistettakoon, että useimpien täällä olevien esivanhemmista löytyy suurin osa näistä eri sukuisista uudisraivaajista. Näitä olivat mm Huuskoset, Raatikaiset, Häkkiset, Kärkkäiset, Varikset ja useat muut suvut, osa edelleen elinvoimaisia, osa puolestaan jo sammuneita, kuten Hankaveden Lintuset tai Keiteleen Vuonamolahden Saraiset.

Toivon, että itse kukin täällä päin liikkessa silloin tällöin pysähtyy kivemme ääreen ja siirtää ajatuksensa hetkeksi vuosien taakse, henkilöön, jota ilman me emme täällä Rautalammin tänäkään vuonna kokoontuisi, ties mitä joukkoa olisimmekaan, emme ainakaan Rautalammin Korhosia."

Airuena kivellä toimi Tuomas Hannunpoika Korhonen vanhempineen.

Wanha Tuomas

Ohjelma Törmälässä jatkui ruokailun jälkeeseen sukujuhlalla. Juhlapuhujaksi oli kutsuttu tutkija Heikki Rytkölä Lönnrot-instituutista Kajaanista. Hän kertoi Lönnrotin ja Vihta-Paavon yhteyksistä aikana, jolloin maamme kirjallisuuden historia ei vielä sisältänyt kovin suurta joukkoa tekijöiden nimiä.

Sukujuhlan musiikista vastasivat Aki Virta ja Maarit Kuikka. Jukka Korhonen esitti tervolaisten puolesta tervetuloivotuksen

seuraavaan kokoukseen vuonna 2007.

Vanhan Rautalammin Korhosten tämänkertainen tapaaminen päättyi kirkkoherra Raimo Jalkasen pitämään lähtöhartauteen. Pappilan vanhaan navettaan rakennettu tunnelmallinen kirkko täyttyi väestä, joka varmasti tunsivat entistä selvemmin yhteisten juurien merkityksen.

Seija Nenonen oli kirjannut sukujuhlien jälkitunnelmia sunnuntaina seuraavasti:

Konnekosken Törmälässä, koolla oli Korhosia, mummoja, vaareja, äitejä, isiä ja lapsia.

Perjantaina taivas mustui, tuli vettä rutosti.

Toivoimme, ettei vettä sataisi juhla-aikana isosti.

Sade lakkasi, aurinkokin lämmitti.

Aikaisemmin Ukkolassa juhlittiin, esi-isien paikkoja katseltiin ja yhdessäolosta nautittiin.

Sama oli tunnelma Törmälässä.

Vesterilän kylässä on nyt kivi komea Vanhan Tuomaan kaskimailla.

Leivonen halusi laulaa, kun patsas oli paljastettu.

Ehkä niin kuin silloin ennen, viritteli laulun laajan korvillemme kuultavaksi, mielemme ilostuttajaksi.

Meillä on nyt pyhä paikka, minne mennä ja vaeltaa.

Kauempaakin matkan takaa, tulla sitä katsomaan,

tulevaisuuteen luottaen, kuin silloin isäimme ennen

Rohkenen hiukan nyt 'vakan' kantta aukaista ja ajatuksia ilmaista.

Anna-Reetta aikoinaan oli siitä huolissaan

"Eikä vielä virttä kuulu waikkapa jo neljäs polvi panteikse partasuuksi."

Kyllä kynä nykyäänkin pysyy Korhosten kädessä, jos vain sanoa uskaltavat.

Ongelman nyt huomasi, pitäisi tehdä töitäkin.

Tiskit tuossa odottavat ja minä vain kirjoitan.

Ehkä niin kuin ennenkin Anna-Reetalla ajassa.

Enkä ole Anna-Reetta. Olen Korhosen Seija Valolasta, miehen mukaan Nenonen.

Pitäkäämme yhteyttä sukulaiset toisillemme.

Terveiset täältä mökiltä Koskeloveden rannalta Kesäisenä sunnuntaina.

Kunnallismies Eero Korhonen

Marjatta Korhonen, Helsinki

Eeron vanhemmat olivat Jaakko (Jacob Mattsson) Korhonen Kärkkäälän Korholasta ja Eva (Henriksdr.) Laitinen Kovalanmäeltä. Heillä oli 11 lasta, ja Eero oli heistä neljäs. Isä Jaakko Korhonen oli yhteiskunnallisesti aktiivinen. Hän toimi mm. lautamiehenä. Suomihan kuului tuolloin osana Venäjän suurruhtinaskuntaan ja säätyvaltiopäivät aloittivat toimintaansa. Hän oli 1860-luvulla, eli Snellmanin aikaan, senaatin oikeusosaston jäsen. Nykyään senaatin oikeusosaston työtä jatkaa korkein oikeus.

Eeron vanhempi veli, Uudenkartanon isäntä, Matti oli tunnettu kunnallismies, lautamies ja muutenkin toimelias vaikuttaja pitäjässä. Perheessä oli pitkät perinteet yhteiskunnallisissa tehtävissä. Eeron vaimo oli Augustina Adamintr. Pynnönen (s. 27.11.1855, k. 18.9.1936). Hän oli kotoisin Kärkkäälän Pynnösestä. Pari vihittiin 27.9.1874.

Eero Korhonen (s. 4.11.1849, k. 11.9.1912) oli kirjoitustaitoinen ja edistyksellinen kunnallismies. Vuonna 1899 Hankasalmen kuntaan tuli erityinen holhouslautakunta, ja hänet valittiin sen ensimmäiseksi esimieheksi. Kunnassa toimi myös lainajyvästö, jonka hoitajana hän oli ainakin vuonna 1879. Veljensä tavoin hän oli

innokas pitäjän ja paikkakunnan kehittäjä. Hän kunnostautui mm. koulun puuhamiehenä. Kun koulu saatiin, se oli Kärkkäälän ja Hänniskylän kanssa yhteinen ja toimi Hänniskylän Mehtossa. Myöhemmin koulu saatiin Saksalansaareen, mutta kaksi alemmaa luokkaa toimi Korholan talon pihanpäärakennuksessa. Eero Korhonen rakensi 1800-luvun lopulla Hannulankoskeen viimeisen myllyn. Hän oli perustamassa myös Hannulan Osuusmeijeriä, joka alkuaikoina toimi Hannulankosken rannassa myllyn vieressä. Eero Korhonen toimi sen yhtenä kirjanpitäjänä ja myöhemmin tilintarkastajana. Lisäksi hän toimi myös rakennusurakoitsijana. Yksi työkohteista oli Suolahden silloinen kunnan/kauppalantalo, jonka julkisivussa oli Suolahden vaakuna. Hän oli mukana rakennuttamassa muitakin rakennuksia. Auto oli keksitty 1880-luvulla. Eero oli ennakkoon iloinnut sen suomista mahdollisuuksista erityisesti kirkkomatkoilla. Hän ei kerennyt nähdä autojen aikakautta, mutta hänen poikansa Ville ja Urho perustivat Hankasalmen ensimmäisen liikenneyrityksen, Korhosen Linjat.

Kärkkäälän Korhola 1952, maalannut Kerttu Mehto

Korholan tuvan piti olla siistinä, koska talossa oli aina vieraita. Usein siellä istui miehiä hoitamaan asioitaan, joita Eero Korhonen hoiti sitten kunnastaan päin. Asioiden hoito sujui yleensä so-

puisasti. Myös meijerin asioista päätettiin samassa tuvassa.

Eeron ja Augustinan suuri perhe

Tuohon aikaan sukulaiset pitivät paljon yhteyttä toisiinsa ja autoivat toisiaan milloin vain mahdollista. Koska matkat olivat pitkät, oli hyvin tavallista, että sukulaiset jäivät yöksi tai vähän pitemmäksikin aikaa. Sukulaisten kesken vallitsi hyvin kunnioittava ilmapiiri. Vanhemmat olivat hartaita ja opettivat lapsensa ahkeriksi kirkossa kävijöiksi. Perhe oli voimakkaasti oikeistolainen.

Lapset olivat hyvin isänmaallisia, taitavia ja monipuolisesti lahjakkaita, erityisesti taloudellisissa asioissa. Veljekset olivat ahkerasti mukana suojeluskunta-toiminnassa. Kaiken kaikkiaan tämä kirjoitus on vaatimaton selvitys heidän toimistaan. Aikaansa nähden he myös pukeutuivat siististi ja jopa tyylikkäästi, myös maanviljelijäpojat Matti ja Eero. Lapset ovat tässä ikäjärjestyksessä, suluissa oleva nimi on kirkonkirjassa kastenimenä mainittu.

1. Olga Kristina, s. 11.2.1876, k. 3.8.1877. Kirkonkirjoista löytyy Korholassa syntyneeksi lapsi, jonka äidiksi on merkitty Anna Stina Pynnönen. Olisiko sattunut papille kirjoitusvirhe?

2. Kauppiaan rouva, ompelija Olga Kautto, s. 20.8.1878, k. 15.3.1960, vihitty 19.6.1900. Puoliso räätäli, kauppias Juho Heikinpoika Kautto Sumiaisista.

Toimelias, ahkera, tiptop-ihminen. Pian avioitumisensa jälkeen hän perusti miehensä kanssa kaupan Kärkkäälään. Puoliso Juho toimi räätälinä ja heillä oli myös jonkin verran maanviljelystä. Kauton kauppa oli auki jokaisena arkipäivänä ja sunnuntainakin sai hakea sisäkautta, jos jotakin oli unohtunut. Kaupassa myytiin kaikkia sen ajan sekatavarakaupan tuotteita, mutta lisäksi kätevät kaupanpitäjät myivät myös itse valmistamiaan tavaroita. Iltaisin tuvassa valmistettiin essuja ja pukuja naisille, miehille työpaitoja ja puseroita sekä miesten pukuja kylän nais-

ten tekemistä villakankaista.

Kärkkäälän Telefoonisuuskunta perustettiin 1908, ja sen puhelinkeskus sijaitsi aluksi Kauton kaupassa. Vuodesta 1908 lähtien sinne tuli myös Kärkkäälän posti. Kaupanpitoa jatkoi heidän poikansa Hannes Kautto.

3. Korholan isäntä, maanviljelijä Matti Korhonen, s. 17.7.1881, k. 29.9.1973. Naimaton, asui koko elämänsä ajan Korholassa.

Hän oli vakaa ja harras, mutta lupsakka luonne. Korhola jäi ensin Matille, mutta hän myi sitten tilan Urho-veljelleen. Kun Urho oli mukana Villen kanssa liikenneyrityksessä, Matti hoiti mielellään maanviljelyshommat, ja hän tekikin ne erittäin hyvin.

Kerrotaan, että hän olisi riijustellut Lähteelän ompelija-tyttären kanssa. Sitteen se oli jostain syystä jäänyt. Kumpikin jäi naimattomaksi. Matti eli pitkän elämän. Hän kuoli 92-vuotiaana.

4. Viisaalan ja Leväsen isäntä, maanviljelijä Eero (Erik) Korhonen, s. 6.5.1884, k. 25.2.1946 Leväsellä, Hankavedellä, vihitty I avioliittoon 21.3.1909, II avioliittoon 7.10.1912 Hankavedellä.

I puoliso Rosa Pietiläinen, s. 29.6.1891, k. 5.6.1910.

II puoliso Anna Lyydia Taavintr. Pellinen, s. 30.4.1887, k. 2.2.1968.

Eero asui ensimmäisen vaimonsa Rosan kanssa Ristijärven rannalla olevassa Markun talossa. Rosa oli vilustunut kihlajaismatkalla, ja sen seurauksena kuoli pian avioliiton solmimisen jälkeen. Avioliitto oli lapseton. Rosa oli Eeron tädin Emma Maria Korhosen po-

jan Matti Pietiläisen ja Ida Maria Häyri-
sen tytär.

Eero avioitui toisen kerran leski-
emäntä Anna Lyydia Hännisen kanssa.
He asuivat todennäköisesti aluksi Joke-
lassa, mutta sitten molemmat myivät
talonsa ja ostivat Viisaalan talon
Kärkkäälästä vuonna 1929. Perheen
nuorin Leena-tytär syntyi pian muuton
jälkeen. Viisaalassa he asuivat siihen
asti, kun Anna Lyydia lunasti veljiltään
synnyinkotinsa Leväsen tilan noin 1937.

Eero ja Anna viljelivät maata pääasi-
allisesti Leväsellä. He olivat erittäin
lapsirakaita ja lastenlapset olivat usein
Leväsellä pitkiäkin aikoja.

Siellä ollessaan he pääsivät usein mu-
kaan kirkonkylälle asioiden hoito-
reissuille. Hevosien karryillä kuljettiin.
Samalla käytiin liikennöitsijä Ville-veljen
luona usein kahvilla ja ruokailemassakin,
sillä Ida-vaimo oli hyvin vieraanvarainen.
Myös Viisaalasta tehtiin näitä reissuja
milloin minkin asian merkeissä.

Siirtolaiset asuttivat sota-aikana
Viisaalaa niin, että parhaimmillaan hei-
tä oli 50 henkilöäkin, eri perheitä.
Viisaalassa käytiin tekemässä maan-
viljelystöitä ja Eeron työtöt Hilma, Iida,
Anni ja nuorimmainen Leenakin huoleh-
tivat muonituksesta.

5. Liikennöitsijä, Korhosen Linjat -yh-
tiön perustaja Ville (Wilhelm) Korho-
nen, s. 7.4.1887, k. 12.12.1966, vihity
5.11.1910. Puoliso Ida Sofia Otto-
Willentr. Tuomainen (1888
-1960) Hankavedeltä.

Mukava, lupsakka mies,
hyvin taitava taloudellisissa
asioissa. Erityisesti hänen
työnsä Hankasalmen liiken-
teen kehittämisessä oli
merkittävä. Ville Korhonen
oli komea näky pukeutues-
saan turkishattuunsa,
saappaisiinsa ja hienoon
turkkiinsa. Voisipa sanoa
että yhtä komea kuin Man-
nerheim.

Ville oli lapsista ensim-

mäinen, joka pääsi kouluun. Koulussa tai-
tavaksi osoittautunut poika pääsi Kuopion
teknilliseen teollisuuskouluun ja valmistui
mekaanikoksi. Isä-Eero ei pitänyt siitä, että
Ville palasi koulun jälkeen Hankasalmelle
ja rupesi korjailemaan verstaassaan pol-
kupyöriä, separaattoreita ja maanviljelys-
koneita. Hän osti nuorelle parille
Hankamäeltä Ollin talon, mutta se myy-
tiin pian, sillä Villen suunnitelmat vetivät
tekniikan puolelle. Levottoman itsenäisty-
misen ja vapaussodan aikoihin mekaanikko
Korhosesta tuli liikennöitsijä Korhonen.

Ensimmäinen kuorma-auto tuli vuonna
1923 junassa. Siitä alkoi Korhosen Linjo-
jen historia yhtenä Keski-Suomen ensim-
mäisistä linja-autoliikkeistä. Seuraavana
vuonna ostettiin 20-hevosvoimainen T-
Ford-linja-auto, eli omnibussi, jossa oli 12
istumapaikkaa. Se alkoi liikennöidä Han-
kasalmen aseman ja - kuinkas muuten -
Kärkkäälän väliä. Nuorempi veli Urho kävi
autokoulun ja tuli osakkaaksi Villen yrityk-
seen. Vuonna 1927 Ford vaihtui 22-
istumapaikkaiseen Reoon, ja se vuonna
1934 voimakkaampaan Chevrolet'hen. Jo
1920-luvulla hankittiin myös Ford-
merkkinen taksi. Ville kävi opettajakurssin,
rakensi opetusauton kaksine hallinta-
laitteineen ja opetti hankasalmelaisille
autonajotaitoa.

Taitoa tarvittiinkin, sillä tiet olivat
kehnonlaisia, eihän niitä ollut tehty
moottoriliikennettä varten. Teiden silloiset
valtiaat, hevoset, sitä paitsi käyttäytyivät
arvaamattomasti vastaan
tullessaan, ja autojen ohuet
renkaat puhkeilivat vähän
väliä tiellä lojuviin hevos-
kenkänauloihin. Ainakin
Ohenmäki oli niin jyrkkä,
että matkustajien piti silloin
tällöin työntää väsähtänyttä
autoa. Vaikka onnettomuuksia
ei sattunut, monenlaisia
kiperiäkin tilanteita koh-
dattiin, joten autoliikenteen
uranuurtajalta vaadittiin
ajokortin ja liikenneluvan si-
jasta ennen kaikkea rohke-

Wanha Tuomas

utta. Talvikuukausina linjat seisoivat, koska teitä ei aurattu. Pitäjäläiset katsoivat kuljettajan velvollisuudeksi hoidella heidän kaupunkiasioitaan, kun vuorot ulottuivat Pieksämäkeen asti vuodesta 1937 tähtien. Milloin oli käytävä apteekissa tai pankissa, milloin kukkakaupassa. Kerran piti ostaa jopa rippileninki. Villen poika Veikko jatkoi liikennöitsijänä isänsä jälkeen.

Ville Korhonen kuului siihen pieneen, mutta aktiiviseen puuhamiesten joukkoon, joka järjesti Kuuhankavedelle laivaliikenteen, kirkolle nuorisoseurantalon ja osallistui muun muassa osuusliikkeen toimintaan ja laulukuoroon. Sittemmin muut harrastukset jäivät autojen varjoon. Ja niiden parissa hän jatkoi loppuun asti. Vielä viimeisinä vuosinaan autoilija Korhonen nähtiin taksinsa ratin takana.

6. Anna Korhonen, s. 13.1.1890, k. 27.3.1890

7. Taloudenhoitaja Juho (Johannes) Korhonen, myöhemmin John Korko, "Amerikan Jussi", s. 24.11.1891, k. 13.12.1971, vihitty 9.5.1929. Puoliso Hilda Maria Mäkinen Laukaasta.

Muutti 18-vuotiaana USA:han. Oli huomiota herättävän tyylikäs gentlemanni Amerikan malliin, hieno mies tavoiltaan ja käytökseltään. Hyvin sukurakas, toi paljon lahjoja sukulaisille. Myös sukulaiset rakastivat ja kunnioittivat häntä suuresti. Otti kuvia moderneilla kameroillaan, ja hänen ansiostaan perheestä on monia kuvia olemassa.

Palveli Rockefellerien taloudenhoitajana vuosikymmenet, suunnitteli ruokalistat ja tarjoili ruuat. Hilda-vaimo valmisti ruoat. Pariskunta sai palvella työssään monia aikansa merkkihenkilöitä, tärkeitä pankinjohtajia ja jopa USA:n presidenttejä.

He matkustelivat paljon ja tekivät maailman ympärysmatkoja 1950 - 1960-luvulla. Kesäisin Suomessa käydessään he näyttivät matkoillaan kuvaamia elokuvia sukulaisille ja muillekin.

Nämä filmit on lahjoitettu Hankasalmen kotiseutumuseolle.

Sodan jälkeen Korkot kävivät lähes joka kesä Suomessa. He toivat aina tullessaan myös autonsa. Autojen mallit vaihtuivat usein: ne olivat leveitä ja kohteita amerikanrautoja, "letukoita" eli Chevroleteja, jne. Jussi oli tottunut ajamaan lujaa vauhtia, mutta Suomessa oli vaikeuksia, kun autot eivät tahtoneet soveltua Suomen mutkaisille ja kapeille teille. Maalaiset pelkäsivät hänen hurjasteluaan, koska täällä ei ollut totuttu sellaiseen menoon. Autoillessaan "Amerikan Jussilla" oli aina vilsa päässä (lierikko vilttihattu).

8. Peltolan emäntä Kärkkäälässä Iida Närhi, s. 5.1.1895, k. 30.1.1982, vihitty 22.6.1918. Puoliso Augusti Närhi Kärkkäälän Ranta-Keurulasta.

Hän oli uskonnollinen, hillitty, hieno nainen, hyvin äitinsä tyyppinen, taitava käsityöihminen. Iida ja hänen miehensä olivat vakaa pariskunta.

Kutoi pellavaisia lakana- ja paitakankaita ja mattoja. Oli Hannulan Osuusmeijerissä töissä 1912–1913 ja asui sinä aikana meijerskan kanssa Korholan pihanpäärakennuksessa.

Iida muisteli tuota aikaa mukavana aikana. Ihmisiä liikkui paljon Kauton kaupassa postiasioilla, meijerillä ja kosken rannassa olevassa myllyssä. Kermaa toivat ne, joilla oli kaksi lehmää, yhtä hyvin kuin ne, joilla oli yli kymmenen. Kermatilillä oli suuri merkitys ihmisille. Voit vietiin Kuusaan asemalle junalle

iltasella sen takia, etteivät ne kesän aikana matkalla lämpenis. Voivaunut lähtivät samasta syystä illalla Hankoon ja edelleen laivaan ja Englantiin. Englannista tuli meijerille kirjeitä, joissa kiitettiin voista ja sanottiin, että he mielellään ostavat sitä, koska se on niin hyvää. Samalla oli kehoitettu huolehtimaan siitä, että meijerska pysyy meijerillä.

Iida Närhin muistoihin oli jäänyt myös käynti Augustina-äidin kanssa Hankasalmen vanhalla hautuumaalla perheen vanhimman, lapsena kuolleen, Olga-tytären haudalla. Hauta oli sijainnut maantien vieressä ja kivi oli ollut lappeellaan pitkin maata.

Iida ja Aaku Närhi olivat huolehtivia sukulaisia ja kävivät hevoskyydillä Leväsellä Eero-veljen sairaan Jussi-pojan luona talvellakin ja jäivät usein yöksi.

9. Korholan isäntä, Korhosen Linjat -yrityksen osakas Urho August Korhonen, s. 27.11.1898, k. 18.11.1945, vihitty 8.6.1935. Puoliso Irja Selina Miettinen Kuopiosta.

Luonteeltaan lupsakka hymysuu ja muutenkin komea mies. Hän oli kimpassaveljensä Villen kanssa linja-autoyrityksessä, ja Urho toimi myöskin linja-autokuljettajana. Ennen kuin Urho avioitui Irja Miettisen kanssa, Viisaalan ja Peltolan tytöille tarjoutui mahdollisuus auttaa Korholassa. Varmasti hyöty oli molemminpuolinen. Korhola oli hyvin mallikkaasti hoidettu talo ja monet uudet virtaukset olivat vuosien aikana tulleet varhaisessa vaiheessa Korholaan ja sieltä ne sitten levisivät muualle sukulaisiin.

Urho Korhonen oli mukana seurojentalon rakentamisesta päätettäessä 1921. Hän rakensi myös kylän ensimmäisen sähkölaitoksen Hannulan-koosken 1920-luvulla. Siinä oli pieni turbiini sekä generaattori. Johdot vedettiin Korholaan ja Kauton kauppaan. Sähköä laitos tuotti niin paljon, että Korholassa ja Kauton kaupassa valoja poltettiin vuoron perään. Yhtä aikaa eivät lamput paljon hehkuneet. Korkeajännite-lijat rakennettiin 1930 ja seuraavana vuonna muuntajat tulivat muutamaan taloon mm. Korholaan.

10. Mehtolan emäntä Pukaralla Konnevedellä Kerttu Hilma Mehto, s. 18.12.1901, k. 4.11.1998, vihitty 12.10.1930. Puoliso Juho Jalmari Mehto Rautalammilta

Hän oli taiteellinen, maalasi tauluja, soitti viulua, oli erittäin taitava käsityöihminen. Hänen taiteellisuutensa ilmeni niin voimakkaana, että hän vakavasti harkitsi taideakatemiaan hakeutumista. Hän jopa veisteli puusta mallityöt, jotka vaadittiin valintatilaisuudessa. Taideopinnot jäivät, kun koti ja läheiset olisi pitänyt jättää pitkiksi ajoiksi.

Hän teki itse kaikki kapionsa: kutoi kankaat kotona, verhot, pöytäliinat, raanut, sängynpeitot, matot, jne. Kapiot ovat olleet erityisen kauniit.

Kerttu Korhonen oli lapsuudessaan ja nuoruudessaan reipas rasavilli. Hän leikki naapurin Hannes Kauton kanssa ulkorakennusten katoilla. Tuohon aikaan tytöt eivät pukeutuneet pitkiin housuihin, mutta hänelle piti sellaiset teettää, kun ne olivat tarpeen kiipeilyleikeissä.

Kun Urho-veli hankki ensimmäisen autonsa, Kerttukiin kokeili ajamista. Kun hän ei ollut kerennyt hankkia ajotaitoa, auto

Wanha Tuomas

oli karata aitan seinään, mutta se saatiin pysäytettyä kuitenkin hyvissä ajoin. Erään kerran hän oli tehnyt valjaat sonnille ja kokeillut myös sitä kyytiä. Myös hevoset olivat hänen sydäntään lähellä.

Kiireimpään aikaan perhe ja talon emännys veivät ajan niin tarkkaan, että taidelharrastus jäi vähemmälle. Joskus hän maalasi tauluja yöaikaan. Vielä yli 90-vuotiaana hän maalasi tauluja ja teki kouput

veistoksia. Hänen viimeiseksi työkseen jäi kaunis sädekehäinen siipienkeli, joka puhaltaa käsissään pitämäänsä pasuunaan. Hän maalasi puvun valkeaksi ja sädekehän ja pasuunan kultavärillä. Tämä veistos on kiinnitetty siniseen taustaan ja laitettu valkoisiin kehyksiin. Se on huomiota herättävän kaunis teos.

Kiitollisuudella ja kunnioituksella isoisovanhemmilleni ja heidän perheelleen siitä arvokkaasta perinnöstä, jonka he ovat jättäneet jälkipolville.

Lähteet:

Hankasalmi-kirja

Veli-Matti Häkkinen: Kirkonmäki

Mikko Ikonen: Entisaikalaisia - Hahmoja Hankasalmen historiasta

Pentti Närhi: Kärkkäälän kierros -lehtinen

Pentti Närhi: Osa Kärkkäälän historiaa kuvastimessa

Haastateltu mm. Leena Kontkasta ja Kerttu Tikkaa, molemmat Eero Korhosen lapsenlapsia

Sukutiedot talteen

Vuosi sitten Wanhassa Tuomaassa haastoin sukuväkeä keräämään sukututkimustietoa sekä kirjoittamaan talteen suvussa olevaa muistitietoa. Oma Korhos-sukuni on Hankasalmen Kärkkäälän sukulinjaa. Sukulinjasta enemmän tietoa Vanhan Tuomaan vuoden 1995 numerossa sivulla 12 - 14 Eero Sipinpoika Korhosesta (s. 1761) lähtien.

Saamastani palautteesta päätellen tutkittua tietoa on vielä paljon yksityisissä "arkistoissa" ja pöytälaatikoissa. Jotta eräänä päivänä meillä olisi sukukirja/sukukirjoja, tarvitaan paljon aineistoa. Se on ehkä sukukirjan teossa eniten aikaa ja työtä vaativa vaihe. Monia sukuhaarojakin on vielä selvittämättä, joten toivottavasti innokkaita sukututkijoitakin ilmaantuu. Henkilöhistoriat, talojen paikallishistoriat, valokuvat, kauppakirjat, testamentit, kartat, kaikki mahdolliset kirjalliset säilyneet tiedot kiinnostavat. Perheissä kerrotut erilaiset sukutarinat olisivat myös erityisen mielenkiintoisia. Myös suvun tytärien jälkeläisten tiedot ovat tervetulleita.

Vaikka itse kuulunkin Kärkkäälän Korhosiin, tahdon vedota myös muihin Rautalammin Korhosiin, että kaikista sukulinjoista voitaisiin kerätä tietoa. Kun tietoa on tarpeeksi, sukukirjan tekeminen tapahtuu nopeasti sen jälkeen.

Haluan kiittää samalla niitä sukulaisia, jotka ovat jo antaneet tietoja ja avustaneet tässäkin lehdessä olevan jutun teossa. Heidän apunsa on ollut merkittävä ja tärkeä. Uskon todella, että sukukirjasta on aikanaan paljon iloa itse kullekin meistä ja voin sanoa, että sen tekeminenkin on varsin mielenkiintoista. Toimin ainakin toistaiseksi yhteyshenkilönä Kärkkäälän Korhosten osalta ja odotan yhteydenottojanne.

Marjatta Korhonen

Hepokuja 3 - 5 D 53

01200 VANTAA

Puh. 09 - 2787 560

GSM 050 - 373 9150

Marjatta.Korhonen@om.fi

Muistojen kultainen ketju

“Monta kertaa on muistojen ketju vanhuudessa viihdykkeenä, ajan-kuluna. Lähdän joskus luotaamaan tuolta kaukaa lapsuudesta. Sieltä se alkaa muistojen ketju”, aloittaa Kerttu Mehto (1901–1998), Eero Korhosen ja Augustina Pynnösen kuopus, lapsuutensa kultaisten muistojen kirjaamisen jälkeensäville sukupolville. Kirjoittaessaan 1990-luvun alkupuolella hän oli yli 90-vuotias. Tarinat ovat Kerttu Mehdon tyttären Kerttuli Niemen perhearkistosta.

Kotiseutu kullankallis

Jokaisella ihmisellä, meillä itsekullakin, on aikamme syntyä maailmaan. On aika kasvaa ja varttua, toimia omalla paikallamme. On aika kantaa niitä valjaita, jotka kullekin on sopiviksi katsotut Hän, jonka aivoitusten jälkeen me olemme täällä olemassa. Kuljemme elämän saatossa. Sukupolvi tulee ja sukupolvi menee. Onhan tosin ihmiskohtaloita monenlaisia jo hamasta lapsuudesta asti. Se tavallinen suomalainen perhe, joka oli meidän isän, äidin ja lasten yhteisö, oli täysin sopusointuinen sikäli kuin minä lapsijoukon nuorimpana sen muistan. Luojan kauniit maisemat ympäröivät kotiamme joka puolella.

Kuohuvat kosket ja hiljaa virtaavat vedet ikäänkuin suloisen hyväilevinä kaartelivat kotipeltojen rantueita. Muistan ne suloiset petäjäkankaat, joilla lapsena juoksimme ja hyppelimme. Joskus siellä muurahaisen polku yllätti pienet vaeltajat. Toisinaan männyn kuiva käpy osui jalan “onnurvaiseen”, jolloin siihen sattui niin vallan kipeästi. (Onnurvainen = jalan kaari, ilmeisesti murreasana.)

Sieltä aikojen takaa pulpahtaa niin monia lapsuuden riemuja mieleen, kun vanhuuden hiljaisina hetkinä rupeaa nii-

tä muistelman. Siellä seisoo yhä paikallaan vanha, kenties ehkä puolituhantinen, saman suvun omistama lapsuuden kotimme...

Monta kertaa ihmettelen rakkaan Korhola-kotini henkeä. Siellä ei ollut lapsen vaikea olla ja kasvaa, vaikka sieltä otettiin lapselle niin rakas henkilö pois kuin isä. Hän oli todella isä! Minulla oli hyvä isä! Sehän on meidän Korhosten yleinen “sukuvika” tai sanoisinko hyve. Olin silloin 9 - 10 vuoden paikkeilla. Siinä iässä muisti toimii ihmisellä parhaiten. En viitsi, enkä jaksakaan kirjoittaa sitä päivän tunnetta ja tuskaa, kun Hankasalmen kirkonkylästä puhelimella ilmoitettiin surusanoma: “Isä on kuollut.” - Hän oli lautamies ja oli tulossa virkamatkaltaan kotiin, kun hän sai hevosenkärryissä rintakipukohtauksen. Hänen poikansa Matti Korhonen oli lähtenyt Hankasalmen apteekista lääkettä hakemaan. Hän ei ehtinyt takaisin, kun isä oli jo menehtynyt sydänkohtaukseen.

Jyväskylän matka

Muistan, kuinka leikit loppuivat Kauton lasten kanssa. Leikki muuttui yht’äkkiä lohduttomaksi suruksi. - Eihän siitä ollut kauan aikaa, kun isän kanssa teimme Jyväskylän matkan laivalla aina Vaajakoskelle saakka (silloinen nimi oli Haapakoski) pitkin Jyväsjärveä. Silloin oli talvi. Ajoimme jäämatkan hevosella järven poikki Kuusaan asemalle. Isällä oli liikeasioita useissa taloissa, joissa pysähdyimme. Mukanamme oli se suuri Wokkula-koira, joka oli tavattoman uskollinen. Se istui milloin kuskilla, milloin lämpimiksen juoksi omilla jaloillaan. Kuusaasta jatkoimme junalla Jyväskylään. Koira odotteli reessä maaten Kuusaassa siihen saakka kun tulimme takaisin, kumminkin ymmärtäen, kun Viinikainen (erään talon isäntä) syötteli ja hoiti hevosta. Se antoi ottaa reestä heiniä ja kuroja hevo-

selle. Viinikainen kertoi olleensa varovainen koiran suhteen. Hän vei sillekin ruokaa, mutta se ei syönyt sitä ennen kuin isä palattuamme ojensi ruuan koiralle.

Juuri tälle samalle matkalle lähtiessään isä-Eero oli sanonut, että hänpä ottaa Kertun mukaansa. Olin tuolloin kai 9-vuotias. Jyväskylässä oli jo silloin lelukauppa ja isä oli luvannut, että sieltä ostettaisiin jokin lelu, jonka saisin itse valita. Aikaisemmin isä oli teetättänyt minulle sorvatus puuhevoson, joka kulki pyörillä. Lelukaupassa mieluisin lelu oli messinkinen kello puuhevoson kaulaan ja se ostettiin. (Hevonen ja kello ovat vielä tallessa Kertun tyttärelä Porissa.) Samalla reissulla käytiin Suolahdessa, jossa isä oli näyttänyt Suolahden kunnan (tai kauppalan) vaakunalla varustettua rakennusta, ja kertonut olleensa rakennuksen urakoitsijana.

Ensimmäinen kirkkomatkani

Hevonenhan se on kautta aikojen ollut ihmisen tärkeä apulainen. Nyt se on pareminkin ajanviete, kun koneet ovat tulleet käyttöön. Silloin oli hevosia joka talossa, kun minä olin lapsi. Ne olivat erikoisen tärkeitä vetojuhtina. Hevosia tarvittiin niin pelloilla kuin metsissä ja myöskin matkajoissa.

Kerron nyt kirkkomatkan lapsuudestani. Tämä on yksi niistä ja luulen sen olevan

aivan ensimmäisen. Olin silloin vielä pieni, koska isäkin oli vielä elossa. En ollut kymmenenkään vuoden ikäinenkään. Matkan pituus Korholasta Hankasalmen kirkolle on noin 20 kilometriä, mutta se tuntui hevosella kulkien kuitenkin pitkälle. Me matkustimme kirkkokärryillä, joiden toinen nimitys oli ajelukärryt ja oikea nimitys kiesit. Isän kaunis hevonen, tamma nimeltään Ruuninkarva, valjastettiin. Eri kiinnostavaa ja hauskaa oli istua kieseissä, kirkkokärryissä, äidin ja isän keskellä tai sitten pienellä istuimella heidän jalkojensa juuressa, kun ajelimme Hankasalmen kirkkoon.

Lähdimme jo lauantaina, sillä lauantai-illan kirkonmenot alkoivat jo kello kuusi (18.00). Isällä oli myöskin paljon muita asioita hoidettavana. Hän hoiti kunnan asioita toisten kunnanmiesten kanssa. Kuitenkin silti isäkin oli kirkossa mukana jo lauantaina. Kun olimme Piippaharjussa, noin kahden kilometrin päässä kirkolta, kirkonkellot alkoivat soida. Ne olivat iltakellot ja ne kutsuivat ihmisiä iltakirkkoon. Kyllä ne tuntuivatkin juhlallisilta! - Sunnuntaina sitten oli varsinainen kirkkokomento eli jumalanpalvelus, niinkuin se tavallisesti on kello 10.00.

Kirkosta tultua läksimme kotimatkalle. Kyllä pikku-Kertulla oli ollut jännittävä elämys, vaikka saarnan aikana kovasti nukuttikin, sillä tämä oli se hänen ensimmäinen kirkkomatkinsa.

Kalevi Jäntin Rahaston runopalkinto 2004 Aki Salmelalle runokokelmasta Sanomattomia lehtiä

Palkintolautakunnan mukaan "Aki Salmelan Sanomattomia lehtiä on modernin perinteen sisäistänyttä, runsasviitteistä runoutta. Salmelan runous ulottuu objektiivisen kuvan ympärille kietoutuvasta lyriikasta ranskalaiseen traditioon palautuvaan proosarunoon. Tyypillisessä ilmeessä välähtää toistuvasti nuorekas ironia, runon rytmi sykkii niin kuin vain parhaassa proosassa."

Aki Erik Johannes Salmela, s. 19.3.1976 Helsingissä, on monipuolinen ja oppinut runoilija, joka toimii myös lyriikan ansioituneena käännettäjänä. Hän kuuluu (Jatkuu sivulla 19.)

Linja-autoliikenne 100 vuotta Suomessa vuonna 2005 Veljekset Korhosista Korhosen Linjat Oy:ksi

Marjatta Korhonen

Ensimmäiset autot tulivat Hankasalmelle 1910- ja 1920-lukujen taitteessa. Kuitenkin tavallisen hankasalmelaisen arkipäivä muuttui silloin, kun linja-auto- ja taksiliikenne alkoivat. "Veljekset Korhosten" liikennehistoria alkaa vuonna 1923. Aiemmin toisaalla on kerrottu Vilho "Ville" Korhosesta, mutta tämä lisäys yrityksestä linja-autoliikenteen juhlavuoden kunniaksi. – Kirjoittaja on liikennöitsijän veljenpojan tytär.

1920-luvulla moottoriliikenne kasvoi nopeasti, ja se näkyi jo Hankasalmellakin. Sitä ennen piti varata Pieksänmäessä käyntiin kaksi päivää, ja vasta vuonna 1891 oli ruvettu vetämään lumirekeä kirkolta Laukaan ja Pieksämäen rajoille. Vielä 1910–1920-luvuilla oli tavanomaista kulkea asemalta tahi yleensäkin pitäjän eri kylistä kirkonkylään jalkaisin, sillä polkupyöräkin oli harvinaisuus.

Liikennöinnin alkuvuodet

Eero ja Augustina Korhosen pojista Vilho osti vuonna 1924 ensimmäisen 12-paikkaisen linja-auton ja se alkoi liikennöidä Hankasalmen aseman ja kirkonkylän väliä. Pian tarvittiin lisää kalustoa, niinpä liikennöitsijä Korhonen hankki "komean pelin", Reo-merkkisen linja-

auton vuonna 1927. Reitti jatkui Konnevedelle ja Särkisaloon asti. Linja-autoja oli parhaimmillaan tällä välillä kaksi ja vuoroja kuusi. Nuorempi veli Urho liittyi osakkaaksi yritykseen ja autojen oviin maalattiin "Veljekset Korhonen".

Tuohon aikaan ei liikennöimisen aloittamiseen liittynyt mitään erikoisia muodollisuuksia, aluksi ei tarvittu ajokorttiakaan. Tiet olivat silloin kuitenkin huonoja kuin kärrytiet, eikä niitä talvisin aurattu. Liikenne jatkui säännöllisenä niin kauan kuin lumitukki tiet siinä määrin, ettei autolla pääsyt ajamaan. Parannusta saatiin vasta sittem, kun valtio osti lumiauran, jolla sitten liikennöitsijä sai omin kustannuksin pitää tiet avoimina. Joskus kesti kolmekin vuorokautta kovan lumipyryn jälkeen ennen kuin tiet olivat taas ajokelpoisia. Sulan maan aikanakin autolla ajaminen oli joskus lähes mahdotonta sellaisilla tieosuuksilla, joilla maaperä oli savinen. Tuohon aikaan aikataulut eivät olleet kovin tiukkoja. Oli aikaa odotella linja-autoa vaikka vähän pitempäänkin.

Sotavuodet

Bensiinin saanti vaikeutui viime sotien aikana, ja autoilijat joutuivat asentamaan ajoneuvoihinsa häkäkaasupöntöt, joissa voimanlähteeksi poltettiin puusta hakattuja pilkkeitä. Liikennöitsijä Korhosella oli puukaasuauto käytössä jo vuoden 1930 tie-

Ensimmäinen linja-auto

Chevrolet vuodelta 1938

Wanha Tuomas

noilla. Noina vuosina saatiin hyvää kokemusta puukaasuautojen käytössä ja oltiin sitten jo jonkin verran tottuneita, kun sodan aikana oli pakko käyttää puukaasua, koska bensiinikäyttöiset autot jouduttiin luovuttamaan armeijalle. Sota-aikanakin Korhosella oli yksi bensiinikäyttöinen linja-auto, jota postin kuljetuksen takia ei tarvinnut luovuttaa valtiolle. Erivapaus bensiinikäyttöisillä autoilla ajamiseen saatiin vuonna 1945. Vielä 1945–1950 oli puukaasuautoja jonkin verran liikenteessä.

Sota-aikaan ja sen jälkeenkin linja-autoissa kulki paljon ihmisiä, koska muita kulkuneuvoja ei juuri ollut. Siihen aikaan autoissa oli rahastajat. Kuljettaja ei millään olisikaan ehtinyt rahastaa niin paljoja matkustajia. Monesti käytäväkin oli täynnä ihmisiä. Liikennöinti ei ollut riskitöntä tai yksinkertaista tuohon aikaan.

Liikennöitsijä Vilho Korhonen jaksoi uurrastaa pitkän päivätyön yrityksen parissa. Myös Urho Korhonen toimi pitkään linja-autonkuljettajana, mutta myöhemmin palasi kotitilalleen Korholaan jatkaen silti yhtiössä vuoteen 1943 saakka. Yritys siirtyi liikennöitsijä Veikko Korhosen johdettavaksi vuonna 1960.

Vilhon poika Veikko (1913 - 1980) tuli mukaan toimintaan kuin luonnostaan. Hän sai ajokortin poikkeusluvalla jo 13-vuotiaana. Nimismies tarvitsi autokuskin pontikkatehtaan hävitysreissulle. Kun talosta ei sattumoisin löytynyt aikamiehiä, ilmoitti poliisi Minkkinen, että Veikko-poika kyllä osaisi ajaa, mutta kun on vielä

niin nuori. Vallesmanni käski Veikon hypätä rattiin. Hyvin sujuneen reissun jälkeen nimismies ryhtyi hankkimaan kuskilleen ajokorttia: hän hommasi tarvittavat paperit, ja kuusi arvossa pidettyä Hankasalmen isäntämiestä takasi Veikon ajotaidot.

Hankasalmen linja-autoliikenne parani tuntuvasti, kun vuonna 1937 säännöllinen liikenne aloitettiin Pieksämäelle. 1960-luvulla linja-autoja oli yhteensä 11 kpl ja niiden lisäksi pari kuorma-autoa ja vuokra-ajoa varten henkilöauto.

Vuonna 1971 yrityksen nimi muuttui Korhosen Linjat Oy:ksi, ja Veikko Korhosen lisäksi pojat Heikki ja Jussi tulivat mukaan. Vuoden 1980 jälkeen yritys siirtyi Heikki ja Jussi Korhoselle. Korhosen Linjat Oy myytiin toukokuussa 2002 Jyväskylän Liikenne Oy:lle. Nykyään perheessä on yksi vuodelta 1964 museorekisterissä oleva upea museobussi, jolla saatetaan joskus ajaa pieniä juhla-ajoja.

Vilho Korhosen perustama yritys oli ensimmäisiä Keski-Suomeen perustettuja liikenneyrityksiä. Sillä on ollut erityisen suuri merkitys hankasalmelaisten elämänmenossa ja kehityksessä, mutta myös koko maakuntaa silmällä pitäen sen vaikutus on ollut merkittävä.

LÄHTEET:

Hankasalmi-kirja

Mikko Ikonen: Entisaikalaisia, hahmoja Hankasalmen historiasta

Haastattelu: Sirkka-Liisa Korhonen

(Sivulta 17) Tuli&Savu-lehden toimituskuntaan. Kirjoittamista hän on opiskellut Kriittisessä korkeakoulussa. Hän sai kunniamaininnan H. J. Erkon runokilpailussa 2003, oli ehdokkaana Helsingin Sanomien esikoiskirjailijan kirjallisuuspalkinnon saajaksi 2004 ja nyt syksyllä 2004 hän sai Kalevi Jäntin Rahaston runopalkinnon.

Hänen runokirjansa Sanomattomia lehtiä julkaistiin 2004, ja se on saanut erittäin hyvät arvostelut. Lisäksi hän on suomentanut amerikkalaisen John Ashberyn runokirjan Valveillaoloa. Suomennosta on kiitetty hyvin sutjakkaaksi ja Ashberyn paradoksaalista ilmaisua ja kuvastoa täsmällisesti ymmärtäväksi kieleksi.

Aki Salmelankin juuret ovat vanhan Rautalammin mullassa. Hän on Kärkkäälän Korholan pojan, Eero Korhosen (s. 6.5.1884) ja Anna Lyydia Pellisen (s. 30.4.1887) tyttären Anna Maria (Korhosen, s. 5.6.1924) Tiitisen tyttären Tuulikki Salmelan (s. 1949) poika.

Kalevi Korhonen in memoriam

Sukuseuramme "kantaisän" Kalle Korhosen vanhin (aikuiseksi elänyt) poika Kalevi Korhonen kuoli viime kesänä lyhyen sairauden jälkeen. Hän oli mukana Seuran alkuvaiheissa, ollen mm yksi sen "sponsoreista" (ks. viime vuoden Vanha-Tuomas, VRKS:n historiikki). Hän oli tietenkin Seuran jäsen loppuun saakka, vaikka ei aktiivisesti sen toimintaan osallistunutkaan. Seuraavassa Kalevi Korhosen muistokirjoitus sellaisena, kuin se lähetettiin Helsingin Sanomiin, jossa se julkaistiin paikoin lyhennettynä. (Ilkka Korhonen)

Virastopäällikkö Kalevi Korhonen
Monilahjakas kiinteistöalan ammattilainen

Professori, diplomi-insinööri ja lainopin kandidaatti Esko Aulis Kalevi Korhonen kuoli heinäkuun 6. päivänä 2004 synnyinkaupungissaan Helsingissä. Hän oli kuollessaan 83-vuotias, syntynyt 17.12.1920.

Kalevi Korhonen kirjoitti ylioppilaaksi Helsingin Normaalityseosta, valmistui diplomi-insinööriksi 1945 Teknillisestä korkeakoulusta ja lainopin kandidaatiksi 1953 Helsingin yliopistosta. Hänelle myönnettiin professorin arvonimi vuonna 1979.

Korhonen toimi Teknillisessä korkeakoulussa talousoikeuden assistenttina vuosina 1947-55. Helsingin kaupungin kiinteistövirastoon hänsiirtyi vuonna 1955. Siellä hän toimi tonttiosaston apulaispäällikkönä ja osastopäällikkönä sekä virastopäällikkönä vuodesta 1975 eläkkeelle jäämiseensä, vuoteen 1983 saakka. Vuosina 1958-59 hän toimi Helsingin kaupungin työllisyyspäällikkönä.

Espoon kunnanvaltuuston jäsenenä ja asemakaavalautakunnan puheenjohtajana Korhonen oli vuosina 1954-56. Hän kannatti jo tuolloin Espoon ja Helsingin

yhdistämistä.

Korhosella oli lukuisia luottamustehtäviä eri yhteisöjen hallintoelimissä, kuten Helsingin seutukaavaliitossa, Suomen teknillisessä seurassa, Pelastakaa lapset ry:ssä, Helsingin suomalaisessa säästöpankissa, Sibelius-akatemian asuntolasaatiössä, Sinisen prikaatin muistosaatiössä, Lasten päivän saatiössä ja Kunnallisteknillisessä yhdistyksessä. Hän toimi myös lukuisissa välimiesoikeuksissa puheenjohtajana tai jäsenenä. Hänellä oli myös kansainvälisten asioiden laaja tuntemus ja vankka kielitaito. Hän puhui kuutta kieltä ja piti lisäksi sujuvasti puheita latinaksi ex tempore.

Toimiessaan kiinteistöviraston eri tehtävissä Korhosella oli työtovereiden ja alaisten kunnioitus ja arvostus. Maanmittausalan diplomi-insinöörin ja juristin tutkinnot yhdistettynä ihmisläheiseen ajattelutapaan ja luontaiseen johtajuuteen loivat suvereenin pohjan virastopäällikön viran hoitamiseksi. Korhonen oli älykäs ja alaisistaan vastuunottava esimies vaikeissakin tilanteissa. Neuvotteluosapuolena elinkeinoelämän kanssa hän loi pohjaa Helsingin elinvoimaiselle kehitymiselle. Seuramiehenä hän oli vailla vertaa.

Kalevi Korhonen oli ehkä enemmän insinööri kuin juristi, mutta mieleltään hän oli lämmin humanisti. Hän oli Norssin klassikkona aktiivinen latinisti ja kreikanlukija, ja hänen yhtenä opiskeluvaihtoehtonaankin olivat klassiset kielet. Myös pika- kirjoituksen hän opetteli koulussa, ja käytti tätä taitoa läpi elämänsä.

Opiskeluaikanaan Korhonen otti aktiivisesti osaa Teknillisen korkeakoulun yliopilaskunnan toimintaan. Aidon teekkarihengen läpitunkema, älykästä tekkarihumoria viljelevä "Korkki" kutsuttiin vielä valmistumisensa jälkeen mukaan yliopilaskunnan hallintoon ja lopulta sen puheenjohtajaksi vuosiksi 1957-59.

Musikaalisuus veti Korhosen mukaan Polyteknikkojen kuoroon, jossa hän niin-

Wanha Tuomas

ikään vaikutti tavallista rivijäsentä enemmän päätyen sen puheenjohtajaksi kolmen vuoden ajaksi 1940-50 -lukujen taitteessa. Tähän jaksoon mahtui mm kuoron Amerikan kiertue, jonka hän hoiti tapansa mukaan suvereenisti. Musiikki säilyi lukemisen ohella Korhosen rakkaimpana harrastuksena läpi elämän. Hän suoritti pianotutkinnon konservatoriossa ja sävelsi pieniä kappaleita mm lastenlapsilleen. Beethovenin ja Chopinin musiikki olivat häntä lähinnä.

Talvisotaan Korhonen osallistui vapaaehtoisena suojeluskuntalaisena Sallan rintamalla, ruotsalaiseen vapaaehtoisjoukkoon liitetyssä suomalaisyksikössä. Jatkosodassa hänen joukko-osastonsa oli 3.Prikaatiin kuulunut Raskas Patteristo.

Tali-Ihantalan taisteluiden aikana nuori luutnantti joutui tiedustelu-upseerina ajoittain johtamaan yhdessä huoltopäällikön kanssa koko patteriston toimintaa, kun komentajaksimäärätty upseeri oli kiivaimpien taisteluiden päivinä täysin toimintakyvytön. Sotilaana Korhonen yleni kapteeniksi.

Kalevi Korhonen joutui viimeiset vuotensa olemaan pyörätuolissa, mutta tästä huolimatta hän säilytti henkisen vireytensä ja älykkään huumorinsa loppuun saakka.

Iikka Kaartinen

Kirjoittaja on Helsingin kiinteistöviraston osastopäällikkö ja Kalevi Korhosen entinen alainen ja työtoveri.

Aili Korhonen kuollut

Eräs sukumme vanhimista jäsenistä, Kiinan-Kallen vanhin tytär Aili Irene Korhonen kuoli perjantaina 8. huhtikuuta 2005 kunnioitettavassa 90-vuoden iässä. Aili syntyi 23.12.1914 Kiinassa, Hunanin maakunnassa, jos hänen vanhempansa Kalle ja Ilmi Korhonen olivat tuolloin lähetystyössä. Aili oli koulutukseltaan sairaanhoitaja, mutta luki sodan jälkeen filosofian kandidaatiksi. Hän pääsi aikanaan eläkkeelle Espoon Tapiolan yhteiskoulun englannin kielen lehtorin virasta.

Ailin kotina hänen elämänsä loppuun saakka oli lapsuudenkoti Helsingin Runeberginkadulla, vaikka hän joutuikin viimeiset vuotensa

Iikka Korhonen

asumaan hoitokodissa. Aili oli sitkeä ja vahva tervaskanto, jonka 90-suotispäiviä vietettiin joulun alla, lähipiirissä toki vain. Vaikka elämä olisi voinut tarjota muutakin, hän toteutti vanhempiansa toiveen huolehtimalla äidistään ja isästään näiden vanhuudenpäivinä ja hoiti lopuksi vammaisen Aino-siskonsa niin, että tämä sai asua kotonaan kuolemaansa saakka.

Ailin lähiomaisista ovat enää jäljellä Heimo-veli, Pulmu-siskon pojat Juhani, Lauri ja Tuomas Kivikataja, Kalevi veljen pojat Iikka ja Ilari sekä Voitto-veljen tytär Eija.

Kuvassa Aili Korhonen 89-vuotiaana sylissänsä veljensä Kalevin pojan-

tyttärentytär Joanna Pehkonen.

Wanha Tuomas

Kiinan-Kallen sukua, keskellä Kalevi Korhosen puoliso Aija os. Vuoma, sylissä Sannan tytär Mona ja vieressään pojat Ilkka ja Ilari (oik.) puolisoineen. Takarivissa vasemmalta puolisoineen Ilarin tytär Maria, Ilkan tyttäret Sara Ruohotie ja Sanna Pehkonen, jonka sylissä nuorempi tytär Joanna, sekä Ilarin poika Juuso.

Sukuseuran tuotteita

Vihta-Paavon runot ja laulut

Kansanrunoilija Paavo Korhosen (1775–1840) runoja ja lauluja selityksineen ja taustatietoineen.

Julkaisija Vanhan Rautalammin Korhosten sukuseura ry, ilmestynyt 2002.

Hinta jäsenille 30 euroa + postikulut, muille 40 euroa + postikulut, tilattavissa sukuseuran sihteeriltä.

Sukuseuran viiri (pöytästandaari)

Pienoisviiri pöytätankoineen. Sopii mainiosti tunnustukseksi tai merkkipäivälahjaksi.

Hinta 25 euroa + postikulut, tilattavissa sukuseuran sihteeriltä.

Vanha Tuomas lehden vuosikerrat 1993–2004.

Paperimuodossa loppuunmyyty hajakappaleita lukuunottamatta.

Vuosikerrat sähköisessä muodossa kaikilla tietokoneilla luettavissa olevina pdf-tiedostoina CD-ROMilla, vaatimuksena tietokoneessa CD-ROM-asema ja Acrobat Reader -ohjelma, jonka voi ladata ilmaiseksi verkosta.

Hinta 15 euroa sukuseuran jäseniltä ja 30 euroa muilta.

KORHONEN -NIMEN ALKUPERÄSTÄ

Iikka Korhonen

Aina silloin tällöin putkahtaa kysymys, mistä arvokas nimemme Korhonen on lähtöisin ja mitä se tarkoittaa. Nimi on sikäli arvokas, että se periytyy kaukaa keskiajalta saakka, ajalta, jolloin kristilliset etunimet eivät olleet vielä käytössä. Josain päin Itä-Suomea, Savon puolella tai ehkäpä jo aikaisemmin Karjalassa on asunut Korhoksi kutsuttu mies. Hän on ollut sen verran arvostettu, että hänen jälkeläisensä ovat halunneet liittää itsensä tuohon henkilöön ottamalla nimekseen Korhonen, siis Korhon jälkeläinen, Korhoon kuuluva.

Nimen "nen"-pääte ei siis ole mikään diminutiivimuoto, vaan osoittaa kuulumista johonkin henkilöön, sukuun, alueeseen tms. Esimerkiksi "Hämäläinen" tarkoittaa, että henkilö on lähtöisin Hämeestä, Hämeeseen kuuluva. Korho-nimeä käyttäneitä on varmaankin ollut useampia, joten emme kaikki Korhoset liene samaa alkuperää.

Mitä sitten Korho mahtaa tarkoittaa?

Muutamikin erilaisia selityksiä olen nähnyt ja kuullut, mutta vahvimmin olen uskonut käsitykseen, jota seurauksen puheenjohtaja Kalle Korhonen 1950-luvulla levitti. Sen mukaan Korho on tarkoittanut muinaissuomessa huonokuuloista henkilöä. Tuttu nimi on Mykkänen, sen sijaan "Kuuronen"-nimeä ei löydy ainakaan Helsingin puhelinluettelosta. Mykkäsen "pari" olisi siis Korhonen! Selaillessani Suomen sanojen etymologista sanakirjaa vilkaisin, sanotaanko siellä mitään Korho-sanana etymologiasta. Ja sanottiinhan siellä! Teoksen mukaan Korho on aikoinaan tarkoittanut seuraavia asioita:

Korho: pöyhitty, kouhittu (esim. kuiva heinä)

Korhottaa: pöyhiä (kuivia heiniä)

Korho (pää): pörhö, takkutukka

Mikäli siis uskomme etymologista sanakirjaa ja miksemme uskoisi, on joku kaukainen esi-isämme ollut ehkä jonkinlainen aikansa Jörö-Jukka, ainakin hiustensa puolesta!

Korhosten muistoja

Ritva Tikkanen

Nykyisen Mämmiahon eli Vesannon Raatikkalan omistavat Anja ja Kalevi Lindi. Anjan isoisoäiti (mummon mummo) oli Vihta-Paavon tytär Anna Reetta. Mämmiahon isäntäväki on vaalinut esi-isien perintöä säilyttämällä Anna Reetan kodin uuden talon pihapiirissä. Museotalossa on iso pirtti ja muita pienempiä huoneita, jotka on kalustettu museoesineillä. Pirtissä on vanhaa Anna Reetan aikaista esineistöä ja aitassa Vihta-Paavon tyttärelleen tekemä kaappi.

Mämmiahon pirtissä Anna Reetan kuvan äärellä Anja ja Kalevi Lindi. Kuvassa näkyvä vuodelta 1815 peräisin olevan matka-arkku on Anna Reetan tyttären Riikan pojan näyttelijä, teatterinjohtaja Kaarlo Halosen s. 1864.

Inkeri Halso (toim.): Talosilla

Omakustanne 2004, 191 sivua.

Hannu Korhonen

Viisi vuotta sitten julkaisimme lyhyen muisteluksen maalaistalon elämästä (Wanha Tuomas 1998, 8–9). Kirjoittaja oli Riutan Iita, Vesanon Sonkarilla syntynyt ja luovutetun Karjalan kautta Orimattilan Tietävälään päätnyt Iida Halso, s. Huuskonen. Syntymäpaikan ohella Iidan tekee meille läheiseksi se, että hänen isänsä äiti oli näitä samoja Korhosia.

Elämäntyönsä Iida teki maalaistalon emäntänä. Mieheensä kuoleman jälkeen Iida eli poikansa taloudessa vielä pitkälti toista kymmentä vuotta. Näinä vuosina hän kertoi muistojaan lastenlapsille ja kirjoitti joulupakinoita paikallislehteen. Niitä hänen miniänsä Inkeri Halso on nyt koonnut kirjaksi.

”Kun Iida ei enää jaksanut eikä hänen tarvinnut tehdä varsinaisia töitä hän paneutui muistelmien kirjoittamiseen ja maalaamiseen. Kaikki ylimääräiset rakennuslevyn kappaleet muuttuivat tauluiksi, joissa oli maisemia ja kukkia. – – Lähetystyö oli Iida-mummolle rakas asia. Meillä on vierailut Japanista, Keniasta, Etiopiasta ja Senegalista lähetysvieraita. – – Monet ovat ne kirjeet, joita Iida kirjoitti läheteille eripuolille maailmaa.” Näin kuvaa kirjan toimittaja, itsekin maatalon emäntä ja paikkakunnallaan maineik-

kaan vihannestarhan viljelijä anoppinsa viimeisiä vuosia.

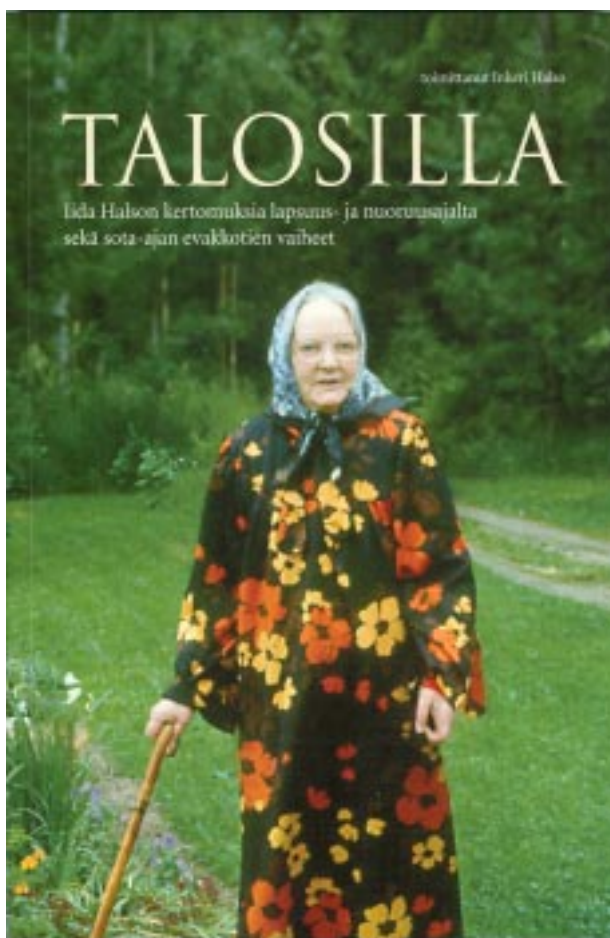
Kirja koostuu ½–4 sivun mittaisista kirjoitelmista. Ensimmäinen tarina ”Silkkisatu” on päivätty 16.2.1960, siis jo ennen miniän taloon tuloa. Muut kirjoitukset ovat pääosin päiväämättömiä, mutta kerronta on niin yksityiskohtaista, että tapahtuman ajankohta käy useimmiten selville hyvinkin tarkkaan.

Teos jakaantuu kahteen osaan. Ensimmäinen ”Riutan Iitan kertomuksia” muodostaa noin kolmasosan kirjasta. Siinä on muistoja lapsuudenkodista ja maaseudun elämästä. Kesämuisto vuodelta 1907 kuvaa Riutan torpan lasten leikkejä kuusivuotiaan tytön muistikuvina:

”Meillä oli talokset tuvan takana. Itäisellä seinustalla ja eteläpäädyssä oli noin kolme metriä leveä nurmipiennar ennen peltoviljelystä. Se suli keväällä ensimmäiseksi. Silloin sinne juostiin paljain jaloin kotileikkiä leikkimään.

Itäisellä seinustalla oli navetta, karjatarha ja nurmikko laitumeksi. Tuvan nurkalla oli pienehkö kiviraunio. Siitä sai rakennustarpeita.

Navetan seinät ladottiin kivistä, parsien kaiteiksi pisteltiin tikkuja. Lehmät olivat putkuloita kiviä, monenkirjavia, kaikilla nimet. Pyhikki, Muotikki, Tiistikki, Kestikki, Torstikki, Perjakki, Laakker, Veskuna,

Wanha Tuomas

Omena, ehkä vielä muitakin, mutta nämä olivat ne tavalliset. Karjatarha oli myös kivillä aidattu, veräjäpuina tikkuja.”

Tähän jaksoon sisältyy monia konkreettisia maalaiselämän ja maalaistalon töiden kuvauksia: Riihenpuintia Savossa ennen, Kun pienpiika auttoi jouluvalmistuksissa, Pettuleivän valmistus, Heinänkorjuuta, Avantopyykillä. Kinkerit ja erityisesti joulu ovat olleet tärkeitä ja mieleenpainuvia tapahtumia, samoin koulu. Niistä on monta muistikuvaa:

”Kinkerit aloitettiin virren veisuulla ja rukouksella. Pappi ja kanttori olivat pöydän takana ja sieltä pappi piti alkuhartauspuheen. Mutta kun alkoi raamatun läksyn kuulustelu, silloin hän tuli keskelle lattiaa. Miehet seisoivat miesten puolella ja naiset naisten puolella. Eivät läheskään kaikki mahtuneet istumaan, kun lisäistuimia ei ollut. – – Yhteisen raamatun läksyn tutkistelun jälkeen alkoi nimenhuuto. Numero numerolta huudettiin kaikki nimeltä mainiten alkaen talon haltiväestä, lapset, miniät, lapsenlapset ikäjärjestyksessä sekä palkolliset, talon alustalaiset samoin perhekunnittain. Lapset tulivat nimenhuudossa papin eteen tuoden lukusetelinsä, kenellä semmoinen oli.”

Runsaat puolet kirjasta täyttää yhtenäisen juonen ympärille kietoutuva tarina ”Syttyi sota julma”. Se muodostuu yli kuudesta kymmenestä itsenäisestä muisteluksesta. Kuvaus alkaa talvisodan syttymispäivästä 30.11.1939. Kuvauksia on keräyksistä, ompelutalkoista ja sotajoulusta. Evakkotielle kirvulaiset joutuivat heti sodan tauottua. Tietävälän kylä luovutettiin 20.3.1940. Matka jatkui Puumalan, Vesannon ja Porin kautta Luvialle. Väli rauhan kesänä kirvulaisilla oli juhannusjuhlat Karkussa. Elämä oli hajallaan evakkotiellä: lapset Luvialla, lehmät Puumalassa.

Kirvulaiset sijoitettiin Orimattilaan. Sinne Halsotkin siirtyivät jo sydäntalvella 1941. Syksyllä päästiin palaamaan kotiin Kirvuun. Jälleenrakennus ei ollut herkkua, puuttui sekä ruokaa että rakennustarvikkeita ja ennen kaikkea eläinten re-

hua. Seuraava sadonkorjuu oli ikimuis-toinen. Marttojen kasvispäivällisillä oli kaikkea: täytettyjä kaalinkupuja, sienä, ohraryyniseosta, muniä, maitoa, kaali-hakkkelusta, sipulia, kuumaa puna-juuriraastetta, perunaa, pinaatti-perunakeittoa ja tietysti karjalan-piirakoita munavoin kera.

Elämä oli juuri asettumassa uomiinsa, kun kaikki sekosi uudestaan. Tuokio-kuvan nimeksi on valittu ”Kannaksella on myrsky noussut”. Juhannuksen aatonaattona lähdettiin uudelleen evakkoon. Toinen evakkomatka on kuvattu useassa jaksossa yksityiskohtaisesti sekä ystävällisyyttä että yleisempää epäystävällisyyttä muistellen. Monivaiheisen evakkotaipaleen viimeinen muutto suuntautui jälleen Orimattilaan, jonne Kirvun Tietävälän kylästä sijoitettiin yli 20 perhettä. Uusi Tietävälä syntyi metsästä raivattavaan ”kanteikkoon”, jossa tulijoita olivat odottamassa vain poltettujen risujen hiillyttämät kannot.

Näennäisestä hajanaisuudesta huolimatta teos on koskettava. Elämää seurataan läheltä tai paremminkin sitä itse eläen. Näkökulmat vaihtelevat. Samalla sivulla poikivat lehmät, marssivat armeijat ja kuolee presidentti Kallio. Tämä on myös teoksen, juonen kuljetuksen, vahvuus. Tapahtumat vaihtuvat ajassa edeten ja takautumina risteillen yhtä nopeasti kuin nykyaikaisessa filmikerronnassa. Eivätkä tilanteet jää dramaattisuudessaan jälkeen nykyisten televisiofilmien kohtauksista. Todella vaikuttava lukukokemus siihen nähden, mitä kirjan nimi ja esipuhe antavat odottaa. Todellisuudentuntua lisää vielä melkoisen runsas kuvitus, puolensataa valokuvaa yli 70 vuoden ajalta.

Teos on omakustanne. Sitä on saatavissa toimittajalta: Inkeri Halso, Tietäväläntie 591, 16300 Orimattila, puh. 03-779 8574. Sähköposti: Ilkka.Halso@phnet.fi. Kirjan hinta on 10 euroa + postikulut; siitä menee 5 euroa lähetystyölle Kenian orpolasten koulun-käynnin tukemiseen.

JÄSENTI ETOPALSTA

Sukuseura on meidän kaikkien sukulaisten yhteinen yritys. Se toimii jäsenmaksuvaroin. Työt kuten kotisivun ylläpito, tämän lehden toimitaminen ja sukututkimusneuvonta tehdään palkattomana talkootyönä. Sihteerille ja rahastonhoitajalle maksetaan kulut. Kuitenkin seura pyrkii tukemaan sukuselvitysten tekemistä myös taloudellisesti. Tämä kaikki tehdään, uskokaa tai älkää, jäsenmaksuvaroin. Pieni osa tulosta saadaan myös tuotteiden myynnistä. Maksamalla jäsenmaksusi varmistat toiminnan jatkuvuuden.

Kuka on sukuseuran jäsen?

12.6.2004 pidetyssä sukuseuran kokouksessa käytiin keskustelua mm. siitä, ovatko myös sukuseuran varsinaisen jäsenen perheenjäsenet seuran jäseniä. Sukuneuvosto totesi myöhemmin, että sukuseuran jäsenyysperusteissa on edelleen epäselvyyksiä, ja ne vaativat yksiselitteisen tulkinnan.

Sukuseuran sääntöjen mukaan "Sukuseuran jäseniksi voidaan hyväksyä henkilöt, jotka suoraan polveutuvat Vanhan Rautalammin Korhosista ja heidän puolionsa." Lisäksi säännöissä mainitaan seuraavasti: "Sukukokouksessa on jokaisella läsnä olevalla täysi-ikäisellä jäsenellä yhtäläinen äänioikeus."

Sukuseuran jäseneksi voidaan siis hyväksyä henkilö, joka polveutuu suoraan Vanhan Rautalammin Korhosista sekä hänen puolionsa. Seuran jäsenyys edellyttää seuran jäsenmaksun maksamista seuran sääntöjen mukaisesti kailta seuran jäseniltä. Jäsenmaksu edellytetään maksettavaksi siis myös puolisojäseneiltä. Jäsenmaksunsa maksanut puolisojäsene on sukuseuran täy-

sivaltainen jäsen. Puolisojäsene voi säilyttää seuran jäsenyytensä myös puolionsa kuoltua.

Sukuseuralla on siis ainoastaan yksittäisiä henkilöjäseniä. Perhejäsenyyttä seuran säännöt eivät tunne. Jäseneksi voi liittyä maksamalla jäsenmaksun seuran tilille ja lähettämällä sihteerille takasivun ilmituskortin tai vastaavat tiedot. Pidä huolta siitä, että osoitetiedot ovat oikein ja pysyvät jatkossakin ajan tasalla, jotta Wanha Tuomas tietää tulla oikeaan paikkaan.

Jäsenmaksun maksamatta jättäminen

Sukuneuvosto on päättänyt soveltaa jatkossa sukuseuran sääntöjen tarkempaa tulkintaa niiden jäsenten suhteen, jotka toistuvasti jättävät jäsenmaksunsa maksamatta. Sukuseuran säännöt sanovat asiasta seuraavaa:

"Sukuneuvostolla on valta erottaa yhdistyksestä jäsen, joka on osoittautunut arvottomaksi siihen kuulumaan, ja todeta eronneeksi jäsen, joka ei ole maksanut kahtena peräkkäisenä vuonna jäsenmaksuaan, ellei siihen sukuneuvoston mielestä ole ollut hyväksyttävää syytä. Tästä syystä eronneeksi merkitty jäsen voi kuitenkin liittyä uudelleen seuran jäseneksi maksamalla seuralle liittymisvuonna voimassa olevan jäsenmaksun kaksinkertaisena."

Tämän mukaisesti sukuneuvosto katsoo jatkossa eronneeksi sellaisen sukuseuran jäsenen, joka ei kahtena peräkkäisenä vuonna ole maksanut jäsenmaksuaan. Sukuneuvosto on katsonut perustelluksi tämän sääntöjen kohdan noudattamisen mm. siksi, että aiempi käytäntö on koettu epäoikeudenmukaiseksi jäsenmaksunsa tunnollisesti maksaneita jäseniä kohtaan.

Sihteeri esittäytyy

Lapsuusiässä en vielä pystynyt ymmärtämään sitä, miten tärkeän elämän sisällön aktiivinen sukuseuratoiminta ja uuttera sukututkimustyö antoivat edesmenneelle enolleni, sukuseuran pitkäaikaiselle puheenjohtajalle Hannes Korhoselle.

Lapsena opin hänet tuntemaan "enona" ja Vesanon Tiitilänkylän Tienhaaran talon "enolana", koska minulla ei muita enoja ollut. Lapsenakin kyllä jaksoin kuunnella enon pitkiä kertomuksia sukumme vaiheista, ja nämä kertomukset loivat tuolloin lapsen mieleen niitä samoja valokuvamaisia "otoksia" menneiden sukupolvien ihmisistä, jotka edelleen voin saada silmiini, kun katson Tienhaaran maisemaa ja hiljennyn.

Nyt aikuisena uskon pystyväni ymmärtämään paremmin niitä syitä, jotka antoivat Hannekselle ne valtavat voimat, joita perinpohjainen sukututkimustyölle omis-

tautuminen edellytti. Uskon, että mitä pidempään ja mitä syvemmälle sukumme henkilöhistoriaan ja sen ihmiskohtaloihin hän sukututkijana kavautui, sitä paremmin hän kykeni ymmärtämään myös oman tärkeän roolinsa talon isäntänä ja maanviljelijänä 1900-luvun sodanjälkeisessä Suomessa ja tuntemaan oman paikkansa ja merkityksensä sukupolvien ketjussa.

Sukututkimustyö oli enolleni Hannes Korhoselle elinehto hänen

Vanhan Rautalammin
Korhosten sukuseura ry
Sihteeri Petri Makkonen
Viitaharjuntie 87
40250 Jyväskylä

Wanha Tuomas

eläkevuosinaan. Hänen vankkumaton tavoitteensa oli luoda sisältöä vuosilukuihin, saada kirkonkirjojen nimet ja vuosiluvut elämään. Uskon Hanneksen olleen vakuuttunut siitä, että sukututkimuksen suuri tulevaisuus ei ole vuosiluvuissa tai persoonattomissa esisiemmen nimiluetteloissa, vaan siinä työssä, jota me teemme kaivaaksemme esille sen opin, ne kokemukset, arvot, taidot, perinteet ja muun hengen perinnön, jotka esi-isämme ja -äitimme ovat jättäneet meidän opiksemme.

Tämä on myös se peruskivi, jolle itse ymmärrän sukututkimuksen ja sukuseuratoiminnan perimmäisen merkityksen rakentuvan. Toinen sukuseuratoiminnan peruskivi on tietenkin omien aikalaistemme ja sukulaistemme yhdessä olemisen ja yhdessä tekemisen iloinen kokemus.

Itse synnyin ja kävin kouluni Jyväskylässä. Opiskelin Helsingissä lääkäriksi ja monien vaiheiden jälkeen olen perheineni asettunut jälleen lähelle

synnyinseutujani Jyväskylän maalaiskuntaan, Palokkaan. Toimin tällä hetkellä työterveyslääkärinä Jyväskylässä.

Perheeseen kuuluu vaimoni Marjon lisäksi kolme lasta, Mikko-Pekka (6 v), Anna (4 v) ja Kalle, joka äitienpäivänä täyttää yhden vuoden. Tämä kokoonpano kertookin jo sen, mistä elämäni tällä hetkellä täyttyy.

Uskon, että meille itse kullekin on hyväksi tuntea paitsi omat juuremme suvun historiassa, myös se ympäristö, johon omat "oksamme" kasvatamme omassa ajassamme, omassa yhteiskunnassamme. Pidän tärkeänä erilaista yhdistystoimintaa, erityisesti kuntatason päätöksentekoa, johon olenkin aktiivisesti hakeutunut mukaan. Yhteisten asioiden tunnollisella hoitamisella me luomme mahdollisimman hyvät lähtökohdat myös tuleville sukupolville. Tämän olemme velkaa niille, jotka ovat tämän maan ja hyvinvoinnin meille rakentaneet.

Petri Makkonen

Seuraavan vuoden numeroon tarkoitetut kirjoitukset pyydetään lähettämään vuoden loppuun mennessä päätoimittajalle: Minna Vanhamäki,

Rantatalontie 45, 62800 Vimpeli, tai mieluummin sähköpostitse minna.vanhamaki@pp.inet.fi. Paperikuvat voi lähettää myös suoraan toimitussihteerille: Hannu Korho-Kelotie 3, 16300 Orimattila. Toimitus skannaa kuvat ja palauttaa alkupe-
räiset.

Haluan liittyä **Vanhan Rautalammin Korhosten sukuseura ry:n** jäseneksi. **Merkittä minut jäsenluetteloon, jotta saan sukuseuran lehden Vanhan Tuomaan.**

Olen maksanut **vuosijäsenmaksun** **10 euroa vuodelle 2005**
ainaisjäsenmaksun **150 euroa**

sukuseuran tilille 551000-213092 Vesannon osuuspankkiin.

Olen **sukuseuran jäsen, mutta osoitteeni on muuttunut.**

Nimi: _____

Osoite: _____

Vanha osoite
(vain jäsenet): _____

